
Forstår hele mennesket

AKTUELT I FORENINGEN

VILDE BAUGSTØ

vilde.baugsto@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling

LISBET KONGSVIK

lisbet.kongsvik@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling

– Psykiatri gir som få andre medisinske fag en videre forståelse av mennesket som individ og hvordan sosiale forhold former vårt indre liv og påvirker adferd.

TYDELIG: Ulrik Malt, leder av Norsk psykiatrisk forening, understreker at ressurstilgangen i psykiatri er lavere enn behovet. Foto: Vidar Sandnes/Dagens Medisin.

Det forteller Ulrik Malt, leder av Norsk psykiatrisk forening (Npf). På spørsmål om hva som er flott med fagfeltet psykiatri, trekker han frem at psykiatri gir legen unike muligheter til å anvende både sine biomedisinske og psykologiske kunnskaper.

– Psykiatri gir også særlige muligheter til å bli kjent med seg selv, sine sterke og svake sider. Derigjennom kan man i større grad vokse som menneske, og lære å bruke seg selv som et terapeutisk element. Idéhistorie, kunst og litteratur er enda mer relevant for virke som psykiater enn for mange andre medisinske fag, sier Malt.

Lange tradisjoner

Det var 12. september 1907 at en liten gruppe leger med interesse for det som den gang ble kalt sinnssykdom, stiftet Norsk psykiatrisk forening. Npf kunne dermed feire 110-årsdag i fjor. I dag har foreningen 2300 medlemmer, og har hatt en medlemsøkning på 60 prosent de siste ti årene. Foreningen har som formål å fremme psykiatrifaget i offentligheten og hos myndighetene, samt bidra til høy kvalitet på spesialiseringen og videre- og etterutdanningen.

– Psykiatri forutsetter kunnskaper om psykologi, psykopatologi og nevrobiologi så vel som indremedisin og nevrologi spesielt. I tillegg krever psykiatri betydelig samfunnsforståelse og ikke minst juridisk kunnskap, spesielt i saker angående tvangsproblematikk. Uten slik kunnskap vil man ikke kunne se hele mennesket eller vurdere hvilken av flere mulige sykdommer som foreligger. Man vil heller ikke kunne anvende psykoterapeutiske og biologiske orienterte behandlingsmetoder på en optimal måte, forklarer Malt.

Tydelige satsingsområder

Styret i Norsk psykiatrisk forening har flere hjertesaker.

– Norske psykiatere får mye psykoterapierfaring, men mindre teoretisk psykoterapikunnskap enn kolleger i mange andre land. Kunnskapsnivået innen biologisk psykiatri, indremedisin og nevrologi er heller ikke godt nok, hvilket medfører at psykofarmakologiske behandlinger noen ganger ikke er tilstrekkelig kunnskapsbaserte. Kunnskapsmangelen rammer særlig de sykeste hvor evnen til å integrere psykologiske, sosiale og biomedisinske tilnærminger er nødvendig for et optimalt resultat, sier Malt.

Malt poengterer at styret i Npf vil øke satsingen på de alvorligst psykisk syke pasientene, hvor livslengden er betydelig kortere enn hos pasienter uten alvorlige psykiske lidelser.

– Samtidig somatisk sykdom hos denne pasientgruppen oppdages ofte ikke og blir behandlet innen det psykiske helsevernet. Det må innføres obligatorisk etterutdannelse i psykiatri ut over den light-versjonen det legges opp til i dag. Etterutdannelsen må innebære obligatoriske kunnskapsprøver som må bestås, understreker han.

Mot todeling av helsevesenet

Ulrik Malt er også opptatt av at helsevesenet ikke blir splittet i to: Et psykologisk orientert psykisk helsevern og et biologisk helsevern.

– Vi arbeider for å hindre en oppsplitting av «kropp og sjel». I dag er det steder i Norge hvor det ikke er en eneste lege, eller kun én ansatt, ved distriktpsyrkiatriske sentra. Fastleger får ikke helhetsvurderinger av pasienter de henviser til DPS, og de kan få epikriser skrevet av ikke-leger hvor biomedisinske forhold av betydning for behandlingen ikke er omtalt eller bare svært overfladisk, sier han og legger til:

– Noen ganger foreslås til og med psykofarmakologisk behandling uten at den som har skrevet epikrisen har et snev av biomedisinsk kunnskap og forståelse.

Utfordringer

Psykiatrien har flere fremtidige utfordringer, mener Malt. Han trekker blant annet frem utviklingen mot at mennesket tingliggjøres, og påpeker at datamaskinbaserte behandlingsmetoder kan hjelpe noen, men at de tenderer til å behandle pasienten som en mekanisk skapning hvor det tilbys enkle kognitive løsninger på sosiale problemer og psykologiske konflikter.

En annen utfordring innen psykiatri, er ressurstilgangen. Rekrutteringen til psykiatri er lavere enn behovet, fastslår Malt.

– Den viktigste årsaken til uførhet hos personer under 44 år er psykiske lidelser. Henvisningene til psykiatrien har økt med 14 prosent de siste årene, mens ressurstilgangen har blitt redusert. Psykiatrisk behandling er effektiv og fullt på høyde med somatisk medisin. Det er en utfordring å få dette frem i offentligheten, sier han.

– Psykiatri er den eneste spesialiteten innen psykisk helse som har forutsetning for å forstå hele mennesket. Psykiatrisk forskning i Norge, sentrert rundt de aller sykeste, er i verdensklasse, avslutter Malt.

Publisert: 7. oktober 2019. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 22. mars 2026.